

Nummer 3 | Mei 2026

De Oude Barth

Informatie over allerlei aspecten in en om de Grote Kerk

DE HANDSCHOENEN VAN
*Cathalina Maria
Blootenburgh-Woell*

'De Oude Barth' is een bundeling met allerlei informatie over objecten in en om de kerk, al dan niet in relatie tot personen uit het verleden. Deze afzonderlijke edities fungeren als kennisbank. Er zit geen bewuste volgorde in, al zijn de edities genummerd.

Als mensen zich geroepen voelen om een onderwerp aan te leveren, maken we er weer een editie van en slaan die digitaal op, zodat deze altijd is te raadplegen en te doorzoeken. Zie het als een naslagwerk met kennis over de kerk.

NUMMER 3 - MEI 2026

Research naar de zerk en het portret van Cathalina Maria Blotenburg-Woell, is gedaan door Leo de Kluijver.

Vormgeving en lay-out

LowiArt Studio, Schoonhoven

De enigste vrouw in de Schoonhovense consistorie

Toen ik in maart 2025 weer een rondleiding door de kerk mocht geven voor de cursus Schoonhologie, was er een oudere mevrouw die verbaasd reageerde op de portretten-galerij: "Hé, geen enkele vrouw?" Ze had het blijkbaar werkelijk niet verwacht dat er nog kerken waren die geen vrouwelijke predikant hadden gehad.

"Nee, we hebben hier geen vrouw in het ambt," zei ik, maar direct dacht ik aan het portretje boven de deur. Ik wees het haar aan en zei: "Maar er is tóch wel een vrouw in deze consistorie geportretteerd: het is de weduwe Blootenburgh-Woell." Direct kon ik haar al het een en ander over deze markante en toch tamelijk anonieme vrouw vertellen. In dit nummer zullen ontdekken wat er allemaal te vinden is over haar leven.

Een wieg in de burgemeesterswoning

Slechts van weinig mensen uit het Schoonhoven van de zeventiende eeuw weten we in welk huis ze zijn geboren. Als je bronnen naast elkaar legt, kun je soms iets concluderen. Dat heb ik ook geprobeerd met mevrouw Blootenburgh-Woell.

Maar eerst de reden waarom naar deze vrouw een onderzoek is gedaan. Tot in de jaren '90 van de 20e eeuw werd beweerd dat deze mevrouw een legaat aan de kerk had nagelaten, waaruit de handschoenen voor de

collecterende diakenen werden bekostigd. Het gebruik van handschoenen dateert uit de tijd dat tijdens 'de dienst der offeranden' werd gecollecteerd met collectezakken die aan een lange stok zaten

Het huis bij de pijl was ooit van de familie Woell en is zeer waarschijnlijk het geboortehuis van Cathalina Maria geweest. Het huis staat op de hoek van de Voorhaven en de Koestraat en moest later bij testament worden aangeboden aan de jongste (nieuwste) predikant van Schoonhoven. Later zou het de pastorie van de Gereformeerde Kerk worden.

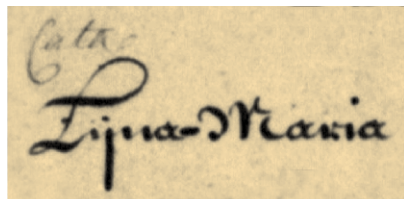
en die door de ambtsdragers tot halverwege de banken werden aangereikt. Die stok schoven ze dan door hun ruwe handen; met handschoenen aan ging dat ‘hengelen’ een stuk soepeler.

Dat legaat spreekt natuurlijk tot de verbeelding; zou er nog wat van te vinden zijn? Toen rond het jaar 2000 nagezocht werd of dat legaat nog bestond was het antwoord ‘nee’ en dus werd dit oude gebruik gestopt.

Sommige nieuwe gemeenteleden dachten dat de collectanten het geld ‘vies’ of ‘zondig’ vonden en het dus niet wilden aanraken. Maar na de dienst werd het geld altijd direct met de hand geteld en naar de bank gebracht; dus dat is niet zo.

Verder is deze vrouw tamelijk mysterieus. Er was niet veel over haar bekend, dan alleen de grafzerk in het koor, aan de noordkant, met enkel de naam Woell erop. En... het portretje boven de deur van de consistorie dus. Vandaar deze zoektocht.

Het was een lange zoektocht door oudste doopboeken van Schoonhoven die nog niet in de klappers van de Krimpenerwaard stonden (die pas in 1695 beginnen). Daar vond ik haar:

Lijna-Maria, met op een later tijdstip en met een ander handschrift ‘Cata’ erboven geschreven. Haar eerste naam wordt als Catharina zowel als Cathalina geschreven; dat laatste zal juist zijn. Het streepje tussen Lijna en Maria is waarschijnlijk een foutje.

We weten van nog een zus, Jacoba, maar waren er nog meer kinderen in het gezin? Haar vader was Cornelis Woell en haar moeder heette Maria Gerrits Huijsman.

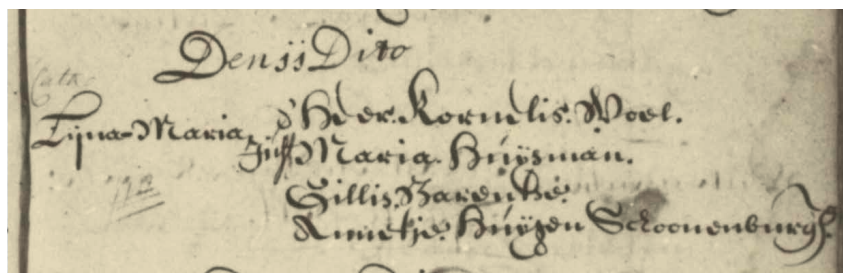
Het gezin Woell

Vader en moeder trouwden op 16 mei 1676 in Schoonhoven. De inschrijving in het trouwboek van de Grote Kerk vermeldt dit feit met een enkel detail: “De Heer Cornelis Woel,

(Cata)Lijna-Maria werd op 11 februari 1680 in de Grote Kerk gedoopt; dat was op een zondag, maar er werd ook gedoopt op dinsdag 6, 13 en 27 februari. De ouders waren “d’Heer Kornelis Woel en Juff. Maria Huijsman”; getuigen waren Gillis Barentse en Annetje Huigen Schoonenburgh”.

Gedoopt met welke naam?

De vrouw op het portretje en van het legaat is Catharina Maria Woell. Soms schreef men haar eerste naam Cathalina... Wat is haar juiste naam?

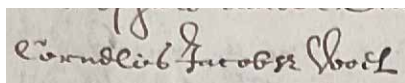

Het gezin van Cornelis Woell en Maria Huijsman

- 1. Jacob Woell** Gedoopt: 29 juni 1677 te Schoonhoven
Ouders: Kornelis Woel en Maria Huijsman
getuigen: Pieter van der Graev en Mechtel van der Graev
- 2. Cathalina Maria Woell** Gedoopt: 11 februari 1680 te Schoonhoven
Ouders: d'Heer Kornelis Woel en Juffr Maria Huijsman
Getuigen: Gillis Barentse en Annetje Huijgen Schoonenburgh
- 3. Jacob Woell** Gedoopt: 16 juli 1682 te Schoonhoven
Ouders: d'Heer Cornelis Woel en Juff. Maria Huijsman
Getuigen: d'Heer Franck Bordt Wesel, Juff. Mechtel Coeck en Juff. Anna Cluijt
- 4. Jacob Woell** Gedoopt: 10 februari 1684 te Schoonhoven
Ouders: d'Heer Cornelis Woel en Juff. Maria Huijsman
Getuigen: d'Heer Franck Bordt Wesel, Abraham de Schepper, Juff. Mechtel de Graeff en Anna Cluijt
- 5. Jacoba Woell** Gedoopt: 26 april 1685 te Schoonhoven
Ouders: d'Heer Cornelis Woel en Juffr Maria Huijsman
Getuigen: Mees Beenhacker, Juff. Mechtel van der Graef en Juff. Anna Cluijt
- 6. Mechtel Cornelia Woell** Gedoopt: 6 maart 1687 te Schoonhoven
Ouders: Heer Vroedtschap Corn. Woel en Juff. Maria Huijsman
Getuige: Mechtel Koeck
- 7. Mechlina Cornelia Woell** Gedoopt: 11 januari 1689 te Schoonhoven
Ouders: Heer Cornelis Woel en Juff Maria Huijsman
Getuige: Juff. Mechtel de Graeff

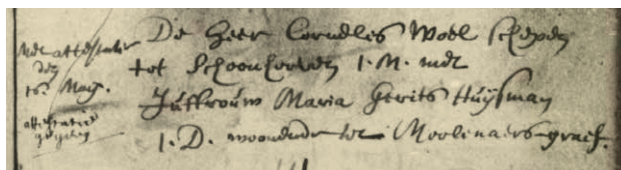
scheper tot Schoonhoven, I.M. (jonge man) met Juffrouw Maria Gerrits Huijsman I.D. (jonge dochter) woonende tot Moolenaarsgraef. Met attestatie den 16 Majj (1676) alle gratie gegeven.”

De aansprektitels ‘heer’ en ‘juffrouw’ vertellen dat ze beiden aanzien hadden (Cornelis Woel was scheper en zat in het stadsbestuur); dat attestatie is afgegeven wijst erop dat ze zijn getrouwd in de woonplaats van het meisje (Molenaarsgraaf).

Cornelis Woell

Cornelis Woell werd op 9 april 1672 in het poorterboek (geheel rechts) ingeschreven

De Heer Cornelis Woel Ridder
tot Schoonhoven I.M. met
Juffrouw Maria Gerrits Huijsman
I.D. woonende tot Moolenaarsgraef.

Inschrijving op zondag 16 mei 1676 in het trouwboek van Schoonhoven

Loopbaan vader Woell

Vader Cornelis vervulde achtereenvolgens de volgende functies:

- electeur: 1672;
- burgemeester: 1672, 1694-1696, 1699-1704, 1707-1708, 1713- 1714;
- schepen: 1673-1676, 1689;
- baljuw: 1715-1720.

Dat waren functies te Schoonhoven.

Te Haastrecht pachtte hij het ambt van schout voor 60 pond (36 pond

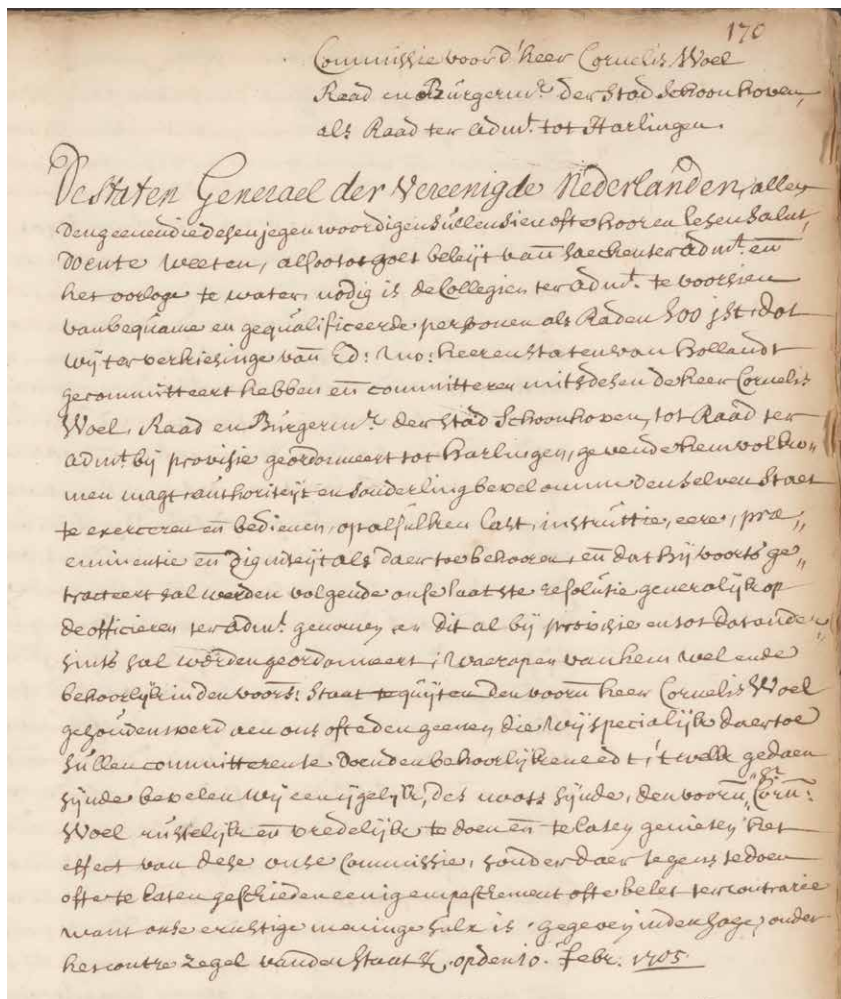

Oudste poorterboek van Schoonhoven

voor het schoutsambt van Haastrecht en 24 pond voor dat van Vlist en Bonrepas), van 1715 tot zijn dood in 1720. Vervolgens had hij zitting in de Raad der Admiraliteit (voorloper van de marine; deze raad beheerde en bestuurdde de oorlogsvloot van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden) te Harlingen vanaf 10 februari 1705 en op 28 maart 1717 werd hij opnieuw voorgedragen.

Ook had hij vanuit Schoonhoven sinds mei 1710 zitting in het College van Gecommitteerde Raden van Zuid-Holland (Schoonhoven had samen met Schiedam en Brielle één zetel, die bij toerbeurt vervuld werd). Deze Raad vormde min of meer het dagelijks bestuur van de Staten van Holland, Zeeland en Friesland dat belast was met de financiën, had toezicht op de steeds wisselende

Aanbeveling voor Cornelis Woel om zitting te nemen in de Raad der Admiraliteit te Harlingen Bron: gahetna.nl NL-HaNA 1.01.02 12280 0194 foliant 170

maect 1717.

Commissie voor d' heer Cornelis Woel
Raad en oud Burgemeester der Stad
Harlingen als Raad ter adm. te
Harlingen

De Staten Generael der Vereenigde Nederlanden
Alldenkenende dat en jeghen woedigen sullen sien ofte
hooren sijn, salut doen te weten, alsoo tot goet beleyt
vande saken ter adm., en het oorlog te water, nodigh is de
Collegianten adm. te behoefen van bequamen en goetvali-
gheerde personen, als Raden, soo ja' dat wy terre-
krijginge vande Ed. Mo. Staaten vande Provincie
van Holland en Westvriesland, hebben gecommittet
en committoren mits desen den heer Cornelis Woel, Raad
en oud Burgemeester der Stad. Deelt, tot Raad ter adm.
Bij provisie geordniet te Harlingen, geseende hem
volkomen macht, auctoriteit en sondersing Geel, om
den saken Staat te excerceren en bedienen, op al sulken
last, justitie, cere, prominentie en digniteit, als
daer toe behooren, endat hij voorts getraecteert sal
worden, volgende onse laatste resolutie, generalityk
op de officieren ter adm. genomen, endat al bij provisie
en tot dat anderints sal werden geordniet:
Wacross en van hem vol en behoortlyk inden voors.
Staat te ghyften den heer Cornelis Woel, ghewiden
woed am oud, ofte den genen die wy specialyck daer toe
sullen committoren, te doenden behoortlyken odt, sulcke gedaen
sijnde, bevelen wy eenigelyk des woed sijnde den heer
heer Cornelis Woel, kintlyk en vredelyk te doen en laten

Aanbeveling voor
Cornelis Woel om
zitting te nemen in
de Raad der
Admiraliteit te
Harlingen, 26 maart
1717

Bron: gahetna.nl

NL-HaNA 1.01.02 12282

0076 foliant 55

geueften het effect vande dese Commissie, sijn
daer tegend te doen of te laten gelijcke eenigcumpe
schonement ofte belet ter contentie, want onse
eruytliche maninge alsoo is - gesegeu in de sijnage
andert wintre Regel van. Stat. d. d. 27 maart
1717.
Commissie voor Henning's d'Zulch, als

militaire troepen en sprak recht op het niveau van belastingzaken; ook stemden zij wie er zitting had in de Staten Generaal.

Tenslotte legde Woell de eerste steen van het Oude Mannenhuis dat verrees op de plek van het afgebroken

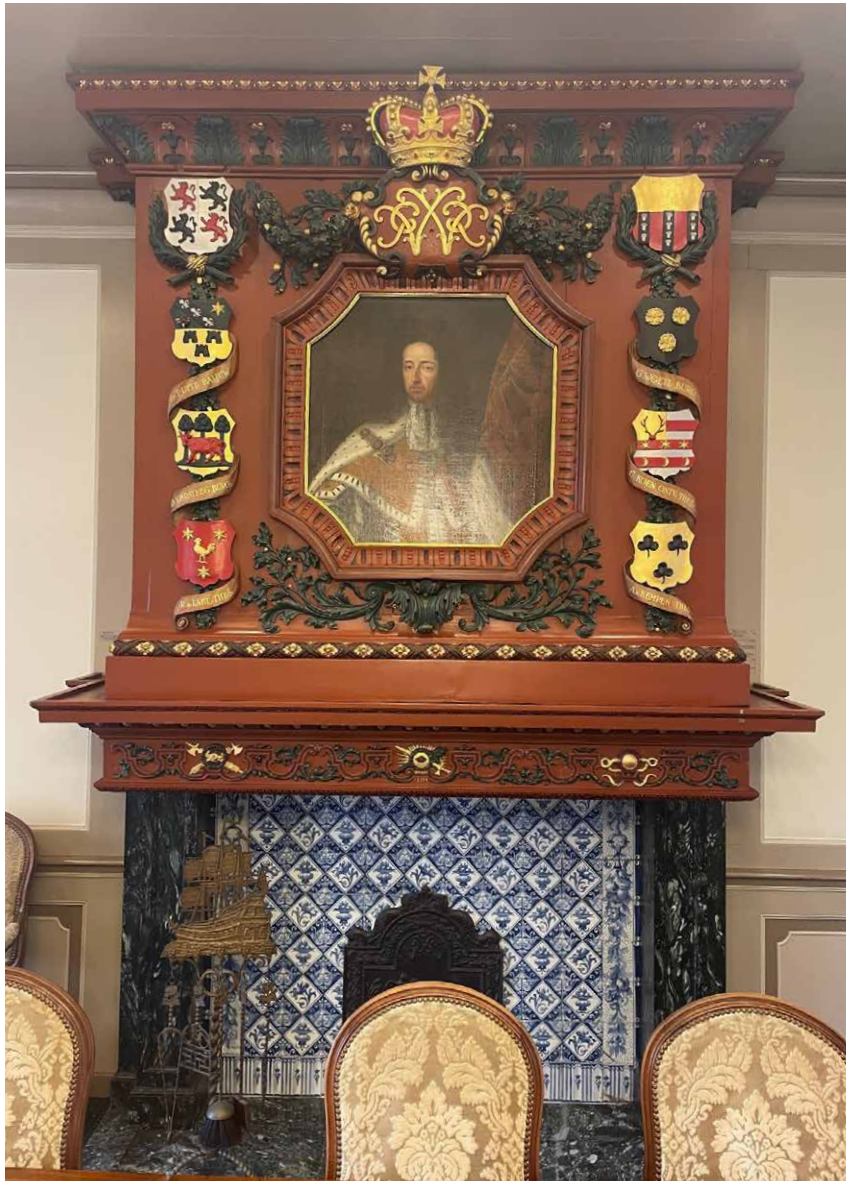
Cellebroedersklooster aan einde van de Oude Haven.

Aandenken aan burgemeester

Tijdens de periode dat Cornelis Woell burgemeester was, hier in Schoonhoven, werd in 1695 de fraaie

De schouw in de raadsaal van het stadhuis te Schoonhoven met links van het portret van stadhouder Willem III het wapen van Schoonhoven en de wapens van baljuw J. van Putte, burgemeester D. Versteeg en thesaurier R. de Laet; rechts het wapen van Blois, het wapen van burgemeester C. (abusievelijk G) Woell, ontvanger-thesaurier C. Koen en thesaurier A. van Kempen

Foto's: Lindy Zwijnenburg

schouw in de raadsaal van het stadhuis, de toenmalige vroedschapszaal, gemaakt. Blikvanger boven de schouw is uiteraard het grote portret van stadhouder-koning Willem III (1650-1702), die zes jaar vóór de

vervaardiging van het portret koning van Engeland werd.

Deze rijkversierde schouw was een prestigeproject, waarbij de regenten van de stad ook werden vereeuwigd. Rechts naast het portret

prijkt het familiewapen van Cornelis Woell, dat ook nog deels te vinden is op de sluitsteen van het graf in de kerk.

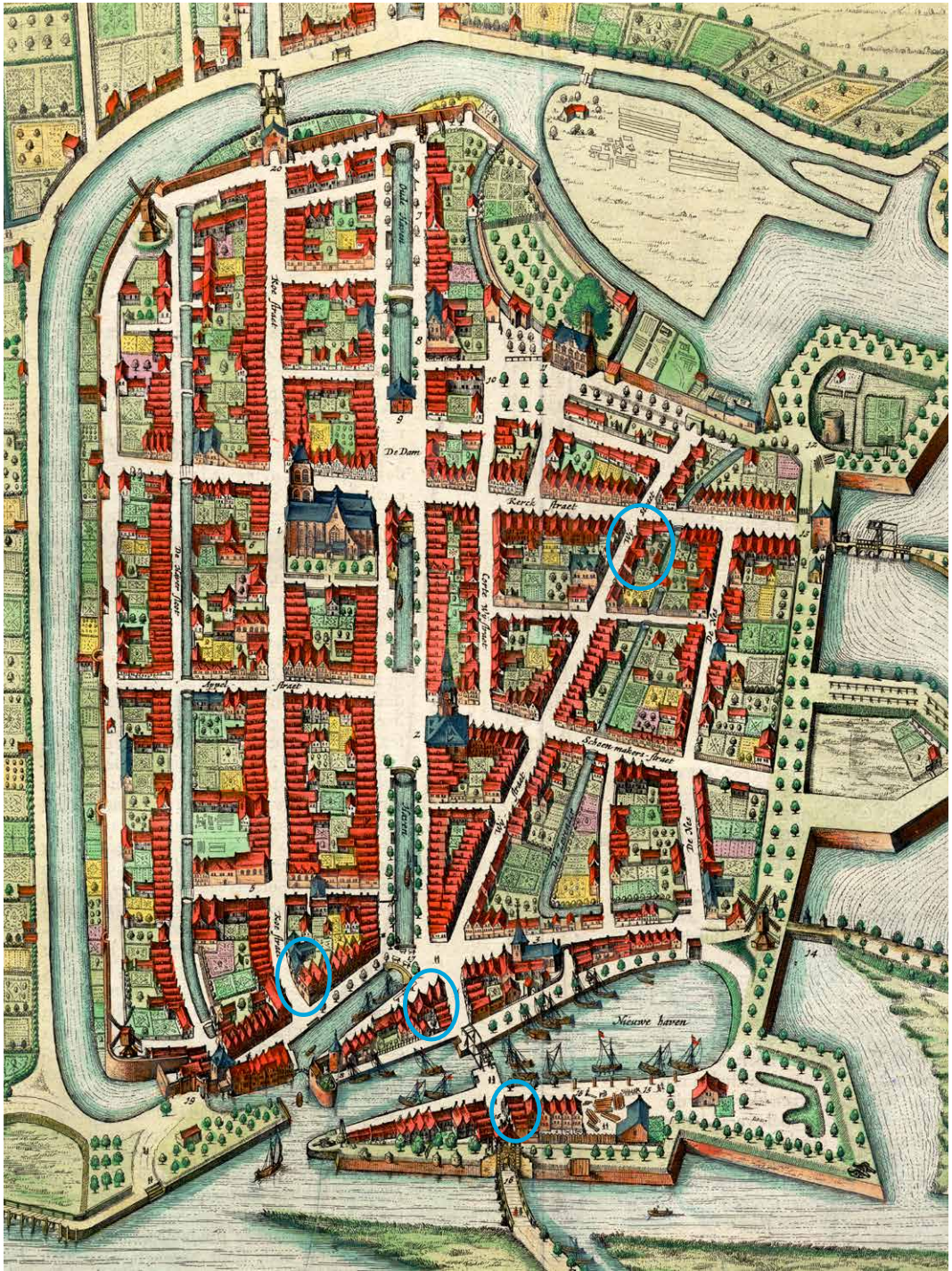

Vlak na de restauratie van het stadhuis, 1927-1929, toen het monument zijn huidige uitstraling kreeg (dat veel negatieve reacties in de stad ontketende) schreef de Nederlandse architectuurhistoricus Engelbert Hendrik ter Kuile (1900-1988) over de staat van het pand:

“Het enige ornament van betekenis was nog de deftige, met snijwerk versierde schouw van omstreeks 1700 in de vroedschapskamer, nu raadszaal geworden.”

Gelukkig overleefde het wapen van Woell (zij het met een verkeerd gerestaureerde C, geschilderd als een G) de eeuwen en is vandaag nog te bewonderen op de schouw.

Zuffrouw Cathalina Maria Woell

Aan het begin van het vorige hoofdstuk zagen we dat Cathalina Maria Woell vermoedelijk werd geboren in het huis dat op de oostelijke hoek van de Koestraat en de Voorhaven stond; in 1770 werd het de pastorie van de Grote Kerk en weer later een pastorie van de Gereformeerde kerk!

Dit huis kocht vader Cornelis Woell eind 1677 van Pieter van der Burch. Dat was ruim een jaar na zijn huwelijk. Vader koopt er nog wat bij, voegt twee huizen samen tot één en maakt een stal langs de Koestraat.

Dochter Jacoba, als langlevende van de zussen, vermaakt in haar testament dit pand aan de Diaconie

armen van de Grote Kerk en het krijgt de functie van pastorie van de jongste of nieuwste predikant van de kerk. Dit is alvast een tipje van de sluier, cliffhanger naar het legaat!

Lange Weijstraat

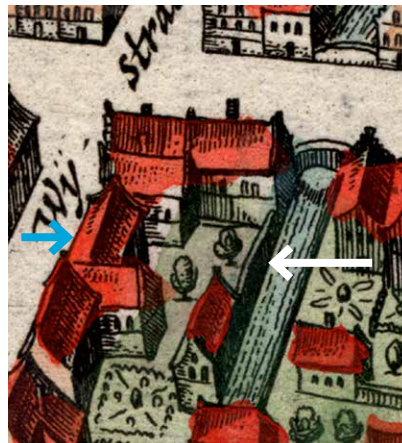
Hoewel het gezin Woell dus hier woont, kocht vader Woell tussen

Op pagina 10 (deel uit kaart Joan Blaeu) met in de cirkels de locaties van huizen van de familie Woell: **boven**: het huis ten zuiden (onder) van de 'Kleine of Witte Swaen' in de Lange Weijstraat; **midden**, op de oostelijke hoek van Koestraat en Voorhaven het geboortehuis van Cathalina Maria, dat vader al in 1677 kocht; **onderaan** bij de Veerpoort kocht vader in 1712 een huis en een schuur, die zijn dochters op 11 maart 1729 verkochten aan baron Willem van Liere van Catwijk, die in dit stukje van de stad meer bezat; **iets hoger**, Tol 3, was het huis dat opa Jacob Cornelisz Woell in 1653 kocht, dat 'daer Rotterdam uthanght' heette vanwege zijn schip dat daar afgemeerd lag en waarmee hij naar de markt in Rotterdam vaarde; later heette het huis 'de Toelast'.

bron: rijksmuseum.nl

Het hoekpand Voorhaven-Koestraat was in 1733 in bezit van de dames Woell. Maar vader Woell had het al in 1677 gekocht!

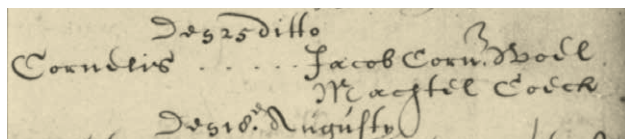
Het huis in de Lange Weijstraat (blauwe pijl) dat vader ca. 1690 kocht; de oude muur langs de Zevender renoveerde hij in 1690 (witte pijl).

1683-1890 het pand naast de Kleyne of Witte Swaen. Mogelijk als vastgoed-investering... Cathalina Maria en Jacoba, aldus de Verpondingen van 1733 ("juffrouwen Woell"), hadden het nog steeds in bezit, hoewel ze dan allebei al in Utrecht wonen.

Rond 1735 verkoopt *Mr. Diderik. Richard Blotenburg, raad in den Hove van Utrecht gehuwd met Cathalina Maria Woel*, dit pand aan de *Lange Wijstraat Oostzijde, naast de-Klijne Swaan* aan... *ds Jacobus Fruytier, predicant alhier*. Het zijn twee huizen met achterhuis en stalling aan de *Oostzijde van de Lange Wijstraat; achter over de Zeventer tot in de Nes*.

Opa en oma

Vader Woell werd in Schoonhoven gedoopt op 25 juli 1652. Zijn ouders waren Jacob Cornelisz Woel en Machtel Coeck:

De inschrijving van de doop van Cornelis Woell op 25 juli 1652 in het doopboek van Schoonhoven

In 1666 maakte Cornelis Jacobsz Woell, jongeman van 14 jaar, een testament op, waarin hij *testeert* op zijn moeder Machteltge Cornelis Coeck. Hij was toen al in 'goede doen'; zijn vader was toen overleden.

Opa en oma woonden in het huis dat vandaag Tol 3 is. Toen heette het *Rotterdam* en later *Den Toelast*; opa was marktschipper tussen Rotterdam en Schoonhoven. Het pand werd in 1733 verkocht door de zussen die *de*

erfgenamen bailliu Cornelis Woell werden genoemd.

Sterfgevallen

Vijf van de kinderen van Cornelis en Maria hebben niet lang geleefd. We zagen reeds driemaal een Jacob en twee Mechlina Cornelia's.

Toch is het de vraag of deze kinderen allemaal al heel jong zijn overleden. In het testament dat Jacoba's man later zal laten opstellen en dat na zijn dood wordt uitgebreid met een inventarisatie van zijn huis (tot in detail werden alle dingen in huis per kamer opgesomd) komen we een paar (heel) oude obligaties tegen uit de familie Woell. Enkele obligaties uit 1629-1641 laten zien dat opa Jacob Cornelisz Woell investeerde in het Oude Mannen- en het Oude Vrouwenhuis in Schoonhoven. Maar we komen ook een obligatie tegen uit juli 1711, die op naam stond van Mechtelina Cornelia (de tweede) (zie bovenaan op de volgende pagina).

Dat betekent dat Mechtelina pas na 1711 is overleden; waarschijnlijk zelfs na maart 1714, want toen werd de obligatie 'geaggneert' (overgedaan aan een bloedverwant). Ze werd dus vrijwel zeker ouder dan 20 jaar.

Uiteindelijk bleven alleen de dochters Cathalina Maria en Jacoba over. Zij trouwden pas op gevorderde leeftijd, en kregen geen kinderen. Daarom vermaakten zij hun bezit per testament aan elkaar (en later op hun echtgenoten) en toen tenslotte de man van Jacoba overleed, werd alles verdeeld over verre familieleden.

N° 26 Een Vito obligatie ten Lasten en
 Comptoirs als vooren 23^e Klasse,
 Staande ten name van Magte,
 lina Cornelia, van Dato 1° July 1711.
 fol 594. num. 11. groot als vooren
 geaggneest Den 6° Maart 1714.
 num. 11. fol. 1. - - - - - f 500 - - -

De obligatie uit 1711 die op naam van Magtelina Cornelia staat en die op 6 maart 1714 wordt 'geaggneest', ter grootte van f 500,-!

Cathalina Maria

Over haar jeugd is helaas niet veel te achterhalen. Ze zal in de schaduw van haar vader wel een (ge)goede en dus luxe opvoeding hebben genoten. Moeder was dochter van de schout van Molenaarsgraaf. Je ziet dat beide families tot de elite behoorden.

Het portretje dat in de consistorie hangt toont haar als een vrouw die netjes is en tegelijk weet wat ze wil. Maar dat blijft slechts interpretatie.

Even dacht ik dat ze een tikkeltje geëmancipeerd was, door haar meisjesnaam voor die van haar man te plaatsen in haar handtekening (zie boven de kolom hiernaast), maar het bleek dat ze tussen haar namen 'wede' (weduwe) had geschreven.

We hebben vader Cornelis Woel al besproken, maar hoe zat het met moeder? Moeders vader Claes Gijsbertsz Huijsman was schout van Molenaarsgraaf. Hij was getrouwd met Lijntgen Huygen Schoonenbergh, maar beiden zijn rond het huwelijk van hun dochter Maria met Cornelis Woell overleden; er waren ook nog minderjarige kinderen en het zou kunnen dat die tijdelijk in het weeshuis in Schoonhoven hebben

C. Woell van Blootenburgh

gezeten, maar dat is niet zeker. Wel zijn er twee ingewikkelde notariële aktes van 3 januari 1686, waarin de zussen Schoonenburgh voorkomen, allen met elite figuren getrouwd, van wie Annetje bij de doop van Cathalina Maria optreedt, samen met haar man Barent Gillissen Verlek, penningmeester van het Hoogheemraad van de Crimpenerwaert.

Verder komen we bij geen van de kinderen de familie Huijsman of Schoonenburgh meer tegen als getuigen. De bezittingen daar in Molenaarsgraaf, blijven nog wel in bezit van Cathalina Maria en Jacoba, al worden de landerijen verpacht en het ouderlijk huis verhuurd.

Door het ontbreken van de begraafboeken uit deze tijd, weten we niet wanneer moeder Maria Woell-Huijsman overleed. Vader Cornelis overleed na een ziekbed, op 5 juni 1720 *smorgens agt uren*, terwijl hij nog schout van Haastrecht was.

Hij en zijn dochters woonden op dat moment waarschijnlijk in het huis aan de Voorhaven.

Het tuinhuis aan de Moordenaarssteeg

Vader heeft in 1707 nog een dubbele boomgaard met twee tuinhuisen gekocht; van die aankoop hebben Cathalina Maria en Jacoba en dus ook Mechtelina Cornelia nog wat jaren genoten. De elite trok zich terug uit de drukke en stinkende stad. Men had er waarschijnlijk ook gesprekken met elkaar, ontspande er en genoot er vooral van de rust en de reine lucht.

Dankzij het transcribeerwerk van Hennie Verhoef kunnen we lezen wat de notaris beschrijft: “11 juli 1707. Eigen voor de heer oud burgem. Woel. Gecom. signeur Johan van Schalkwijk won. Utrecht, procuratie hebb. van juffr. Elisabeth van Royen, wed. van Gijbert Vergeer won. tegenwoordig te Utrecht, draagt over aan dhr. Cornelis Woel oud burg. van Sch. en gedeputeerde ter admiraliteit in Vriesland de eigendom van twee tuinen of boomgaarden groot 5H met de hofhuisjes daarop staande te W.L. aan de Lolligersteeg omtrent de rijdijk, nevens de anderen strekk. voor van de gemelde halve steegt o. w. op het weiland van juffr. Maria Botters won. te Vianen. Bel. t.z. de tuin van Cornelis Groeneveld en de twee boomgaarden behorende de erfgronden van dien aan de stad Sch. en het manhuis aldaar ende ten noorden het weiland van de erfgen. van Pieter van Alen zal. Belast ieder met 16st. jaarlijks t. b. van de memorieheren of kerkelijk comtoir van Holl. voor f 600,-”

De Lolligersteeg of Moordenaarssteeg kennen wij nu voor een deel als de Halve Maan.

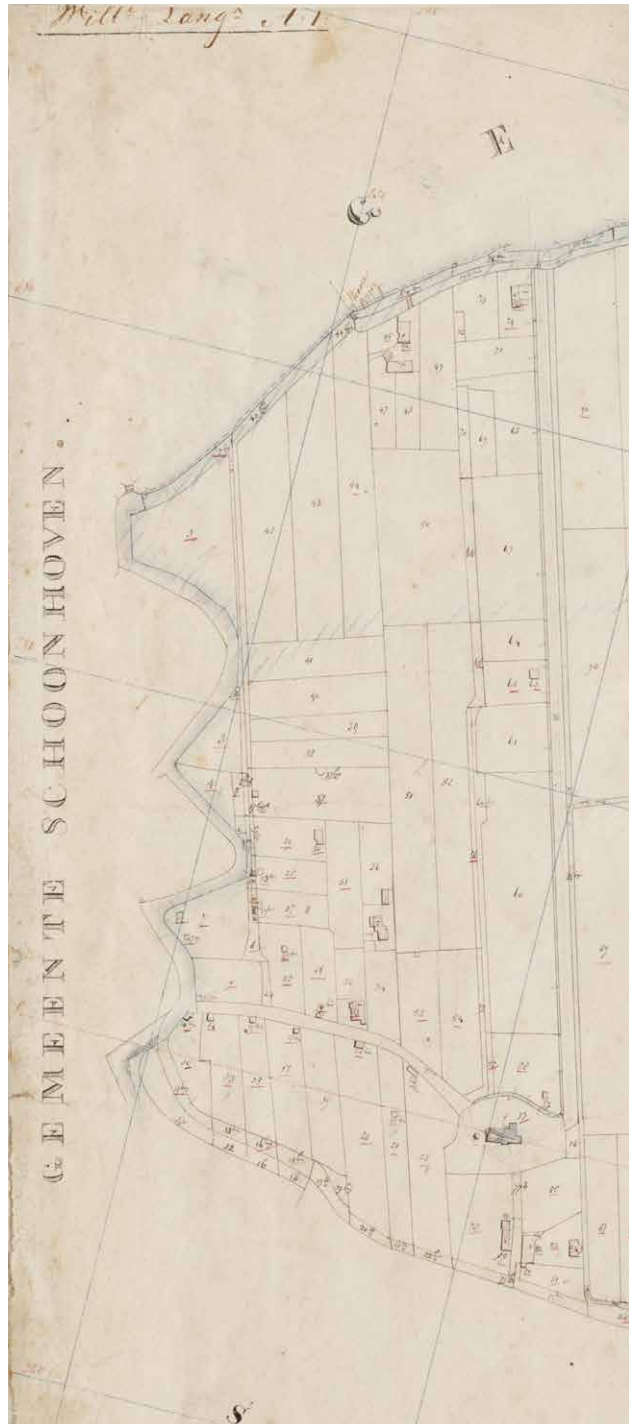
Twintig jaar later, vader Cornelis is dan overleden en de dochters zijn nog ongehuwd, verkopen Cathalina Maria en Jacoba de 'heerlijkheid' weer: "9 mei 1727. Gecom. mej. Cathalina Maria Woell en Jacoba Woell, transporteren t. b. van Pieter Bakker te Sch. een tuyn off boomgaert met een stenen tuynhuys gelegen in de kerksteegt, strekk. ten halver sloot van de voorz. steegt n.w. op tot aan de verkoopsters. Bel. t.o. Alexander van den Bergh en t.w. Mevr. van d. Bos. Wordt in erfpacht uitgegeven jaarlijks f 30,- ten behoeve van het manhuys te Sch. met nog een rente van tMemorie f 1,-10st. Koopsom, f 70,-"

De Kerksteeg, waarover wordt gesproken is de huidige Montigny-laan. Het lijkt hier om één van de twee boomgaarden te gaan, maar misschien zijn ze ook wel samen-gevoegd...

Het Oude Man(nen)huys is er weer goed mee; met dat huis had vader Cornelis ook al een goede band toen hij er de eerste steen voor legde en ook enkele obligaties heeft uitgegeven als investering in dit huis.

Diderick Richard Blootenburgh

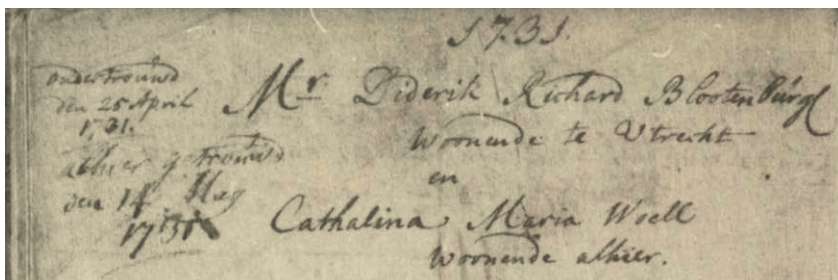
Als Cathalina Maria 51 jaar is, treedt ze in het huwelijk met een rijk en voornaam man: Mr Diderick Richard Blootenburgh. Hij is ruim twee jaar jonger dan Cathalina Maria, geboren in Amersfoort waar hij op 20 februari 1683 wordt gedoopt. Zijn ouders zijn ds. Gerard Rijksz van Blootenburgh en Alida Dirks van Dickhuijsen; dit was ds. Blotenburgs tweede huwelijk;

De inschrijving van de ondertrouw in het trouwboek van Utrecht, 13 mei 1731

De inschrijving van het huwelijk in het trouwboek van Schoonhoven; ze zijn op 25 april 1731 in ondertrouw gegaan en de 14 mei alhier getrouwd

het eerste bleef kinderloos, het derde ook. Dirk of Di(e)deri(c)k was hun tweede kind en oudste zoon.

Diderik studeerde in 1700 te Leiden. Bewijzen voor die studie zijn te vinden in de *Album studiosorum*

Academiae Lugduno Batavae (het studentenalbum van de Academie van Leiden). Op pagina 761 vinden we bij 17 september 1700: *Didericus Richardus a Blotenburgh Amisfurtensis 20L (Litterarum)*. Dat wijst erop dat

Links professor Fredericus Dekkers uit Leiden; rechts professor Johannes van Muyden uit Utrecht

hij studeerde aan de Faculteit Letteren en hij studeerde er onder de hoede van professor Fredericus Dekkers, die zelf medicus was. Vier jaar later verwisselde Diderik de universiteit van Leiden voor die van Utrecht en promoveerde er op 5 mei 1704 bij professor Johannes van Muyden op 'Praejudiciis' (vooroordelen).

Daarna werd hij raadsheer te Amersfoort en later advocaat voor het Hof van Utrecht.

Omstreeks 1706 deed hij belijdenis van het geloof en werd lidmaat in Woudenberg; in het lidmatenregister staat dat hij "met attestatie vertrokken" was "naar Amsterdam".

Vooroordelen

Diderik studeerde dus op 'vooroordeelen'; dat had alles te maken mijn zijn latere positie als raadsheer, waarbij recht en gerechtigheid een grote rol speelden. Maar...

In die tijd bestond er ook al een soort roddelpers, paparazzi die niet onder deed voor de Story en Privé etc. uit onze tijd. De aanjager van deze lectuur was een zekere Jacob Campo Weyerman, een kunstschilder en later dus roddelpersschrijver, die allerlei vuil uit met name de elite van het land boven water 'toverde', desnoods met fantasie. Hij had blijkbaar niet de dissertatie over vooroordelen gelezen of had die heel ver weg opgeborgen. Hij deed niet aan zuivere journalistiek, maar dikte roddels aan, als was alles feitelijk zo gebeurd.

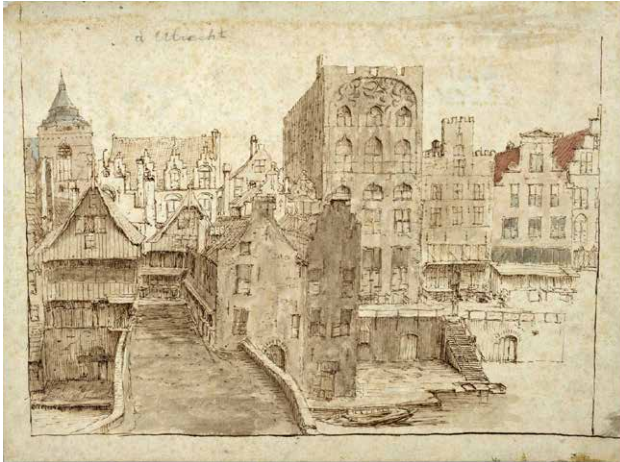

Familiewapen Blootenburgh

Onze Diderik viel op een bepaald moment ook ten prooi aan deze vuige pen. Er was een gerucht van een weduwe, Anna Bruynsteen, alias de weduwe Pestalozzi, of mevrouw Plezier. Anna Bruynsteen bewoonde het buitenhuis 'Meer en Hoef', even buiten Abcoude; na haar huurde de genoemde Jacob Campo Weyerman dit huis. Van haar hoorde hij de roddel, hoe zij haar drie echtgenoten – advocaat Borghout, de heer Pestalozzi en de heer Plezier – had 'overleefd' en dus voor de derde keer weduwe was. Diderick Richard Blootenburgh had Anna ervan beschuldigd (of had hij haar verdacht van) dat zij rijk was geworden door haar liefvallige echtgenoten om te

Schrijver, schilder, kunsthandelaar en straatvechter Jacob Campo Weyerman (1677-1747) verhieft ruoer tot een kunstvorm, aldus 'Nieuwsgier', zijn biografie uit 2024.

Het huis 'Rodenburg' (Oudegracht 218) dat is gebouwd op de resten van kasteel Rodenburcht (zie de prent boven) dat uit circa 1256 dateerde; de keldergewelven zijn middeleeuws. Hier woonden Diderick Richard Blootenburg en Cathalina Maria Woell dus; zij huurden het aanvankelijk en kort na het overlijden van haar man kocht zij het huis.

leggen. Anna zinde op wraak en liet Weyerman in zijn roman over haar, met de naam Koriska, allerlei roddels over Blootenburgh beschrijven.

Kapitaal bezit

In het testament, dat later in dit verhaal nog aan de orde komt, zit ook veel bezit uit de familie Blootenburgh. Eén van de dingen die in dat testament worden beschreven is het huis.

In het tijdschrift 'Mededelingen van de Stichting Jacob Campo Weyerman' uit 1993 wordt nog wat meer uitgelegd over Blootenburg: *“Veel over het amoureuze leven van Mr Diederik Richard is niet te vertellen. Op gevorderde leeftijd, op 13 mei 1731, huwde hij met Catharina Woel uit Schoonhoven. Op 26 oktober 1737 overleed hij en hij werd met veel praal begraven in de Geertekerk.”*

Er wordt nagedacht over hoe de relatie tussen Blootenburg en Weyerman was, en of Weyerman – toen hij die pulp over Blootenburg schreef – wist dat de jurist reeds was overleden. *“De begrafenis van Blotenburg was zo'n indrukwekkend openbaar evenement dat het moeilijk lijkt om er niet van gehoord te hebben.”* *“Toen Blotenburg werd begraven, luidde zijn adres 'op de Oude Gragt aan de Geertebrugh', hij werd 'raadsheer van den Ed. Hove van Utrecht' genoemd. Dat was oktober 1737. In december 1737 koopt zijn weduwe het huis 'Rodenburg', dat aan de Oostzijde van de Oudegragt, bij de Geertebrug, ligt. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat dit het huis is*

Illustratieve afbeelding van Kasteel Rodenburg op de lantaarn voor Oudegracht 218

Boven: links de zijgevel van huize Rodenburg aan de Hamburgstraat

waar zij met haar echtgenoot voordien al woonde, maar dat het nu pas door haar gekocht werd. Zij kocht het van de erfgenamen van de onlangs overleden Adriaan van Oort, zoon van de ‘Stichtsche Methusalem’ Frans van Oort. Utrecht was een kleine wereld.”

Zowel Cathalina Maria als Jacoba werd bijgezet in het familiegraf te Schoonhoven, waarover later meer. Daarna moet ook dat graf voor 100 jaar verzegeld en onaangeroerd blijven!

Er blijft nog een merkwaardig feit over: toen Diderick Richard Blootenburgh stierf, werd hij begraven in de Geertekerk, in een groots graf. Dit graf werd door zijn weduwe, onze Cathalina Maria, voor 100 jaar verzegeld; zelf bepaalde ze in de Grote Kerk van Schoonhoven in het familiegraf begraven te worden.

Waarom wilde ze niet bij haar man worden begraven? Vertelde dit iets over hun relatie? Of zat het minder ingewikkeld in elkaar. Vooralsnog is er geen verklaring voor. Ook haar zus Jacoba werd in Schoonhoven begraven, op haar uitdrukkelijke wens, terwijl haar man later ook in Utrecht begraven werd. Was dit gebruikelijk of juist vreemd?

Interieur van de Geertekerk te Utrecht: het schip gezien in de richting van het koor, uit het westen, tijdens een avondmaalsviering, 1849, Johannes Bosboom

Mejuffrouw Blootenburgh

Het portretje

Van het kleine portretje werd altijd gezegd dat het de weduwe Blootenburgh-Woell voorstelde, maar hoe weet je dat zeker? Toen ik het portretje voorzichtig van de muur haalde, zag ik dat haar naam erop was geschreven...

Vragen

Het vreemde is dat zij niet zelf haar naam achterop het schilderij heeft geschreven; dat is later en met een ander handschrift gedaan.

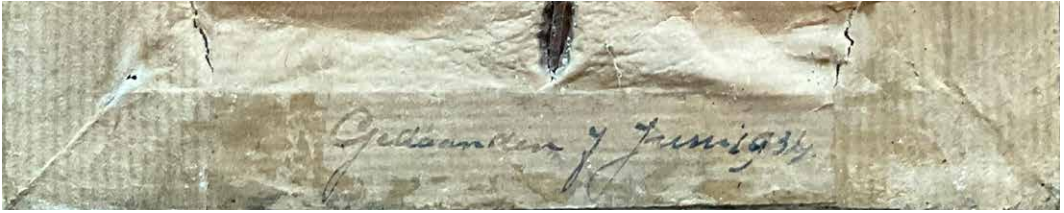
Wat ook opvalt is dat zij slechts 'Mejuffrouw C.M. Woell' wordt genoemd en niet mevrouw of weduwe Blootenburgh-Woell. Het lijkt erop dat dit schilderijtje een link heeft met de tijd vóórdat ze trouwde. Was er een link met het Weeshuis en hing het schilderijtje daar?

Of kwam het uit de oude pastorie aan de Voorhaven, waar haar portret wellicht hing als herinnering aan haar als verhuurder? En dat het aan de Grote Kerk werd teruggegeven

toen de pastorie in gebruik was door de Gereformeerde Kerk erachter?

Er blijft nog een vervelende vraag hangen: onderaan, op de achterzijde

staat ‘Gedaan den 7 Juni 1934!’ Wat betekent dat? Een restauratie? Of de datum dat het werd teruggegeven aan de Grote Kerk? Dit was een half jaar nádat ds. W. Deur afscheid nam en een half jaar vóórdát ds. J.H. Gunning afscheid nam. Had één van beiden hier iets mee te maken?

De datum kan onmogelijk met het testament van Roelant van Aken, de weduwnaar van Jacoba Woell (zus van Cathalina Maria) te maken gehad hebben, want hun erfenis werd in maar liefst 17 notariële akten in 1767-1770 verdeeld.

Hun bezit was enorm. In hun nalatenschap zat een inventarisatie van hun huisraad en daar zaten hier en daar wel wat schilderijen tussen die in huis ophingen in diverse kamers. Echter, nergens stond een toelichting van de schilderijen, wat ze voorstelden, hoe groot ze waren en waar ze naartoe gingen. Het is dus de vraag of dit schilderij wel in Utrecht is geweest...

Mouches en mode

Als je goed naar het portret kijkt, zie je dat juffrouw Woell een zwarte stip bij haar oog heeft, half onder haar muts. Wat is dat?

Ik had zo’n stip een keer gezien op een portret dat in de collectie van

Museum GoudA zit: de vrouw van makelaar Philippus Knox die op de turfmarkt in Gouda zijn kantoor had. Daar meende men dat het een maskering van een pok-litteken was.

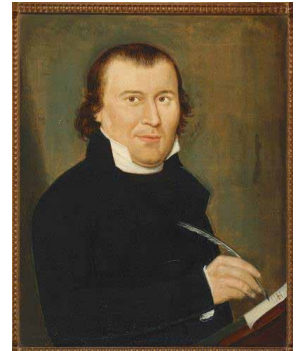
Dat leek me niet waarschijnlijk, vandaar dat ik mijn vraag stelde aan Lotte Jaeger, MA (Information specialist Department of Research Services) van het Rijksmuseum. Zij gaf dit antwoord: *“Het betreffen hier zogenoemde mouches. Op Wikipedia is een goede toelichting op deze mode te vinden: Mouche – Wikipedia”*.

Daar legt men uit: *“Een mouche (Frans: vlieg; meervoud: mouches), ook wel ‘tache de beauté’ genoemd, is een zwart pleistertje. Op gezicht, schouder of borsten geplakt laat het, door het contrast, de blankheid van de huid beter uitkomen en legt het accent op de sterke punten van de dame of heer in kwestie.”* *“In de 18e en 19e eeuw werd een zeer blanke huid gewaardeerd als teken van schoonheid. Een mooie vrouw kon volgens de opvattingen van die tijd niet door de zon gebruind zijn. Wanneer de teint niet blank genoeg was werd rijstpoeder of schmink gebruikt. Voor wie in de 19e eeuw niet rijk genoeg was voor dit blanketsel bracht het goedkopere aardappelmeel uitkomst. Elegante dames, en ook verfijnde heren,*

Eerste vrouw van Philippus Knox,
Petronella van Vooys

Collectie Museum GoudA

Philippus Knox, bankier te Gouda

Collectie Museum GoudA

droegen tot aan de Franse Revolutie *mouches*. De revolutie legde de nadruk op 'natuurlijkheid' en de *mouche*, deel van de Franse hofcultuur, verdween. Ook in de romantiek werden de *mouches* verfoeid, zij die ze nog droegen lieten zien zeer ouderwets en tegelijk gekunsteld te zijn."

Volgde de dame van de zwarte handschoenen dan de mode zó strikt? En wat apart dat ze dat ook liet schilderen! Was ze zo ijdel?

Hoorde je er in die tijd ook pas bij als je aan de (ken)merk-kleding

en modegrillen meedeed? Want, wat draagt ze voor een omslagdoek? En de band om haar muts, wat is die vreemd geschilderd! Er lijkt een stukje te ontbreken.

Tenslotte: het mutsje lijkt niet erg opzienbarend. Geen kap met opsmuk, maar bescheiden, Utrechts geplooid mutsje, zoals op de schilderijtjes hiernaast. Boven: Vrouw met ketelaar, door Johannes Anspach in 1803, collectie Catherijnenconvent. Onder: Maria Cuperus-Tak, door Johannes Anspach in 1794, te Utrecht.

De Grote Kerk van Schoonhoven in de 17e eeuw, de tijd dat Cathalia Maria Woell er werd gedoopt; uit: de Atlas van Andries Schoemaker (1660-1735)

Collectie Rijksmuseum

De sluitsteen van het familiegraf Woell in het koor van de Grote Kerk; deze steen ligt momenteel in het verkeerde gedeelte

De erfenis en het familiegraf

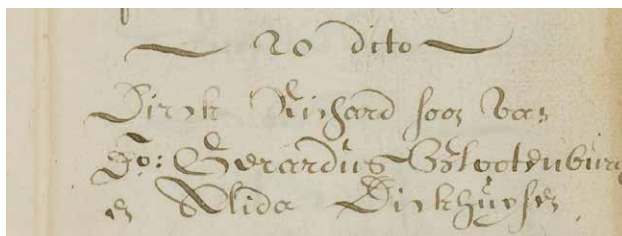
in dit laatste hoofdstuk gaan we zien of er nog iets te vinden is over het legaat waaruit, volgens de overlevering, de zwarte handschoenen werden betaald.

Eerst nog even een stapje terug in de tijd. Want we zagen reeds dat Cathalina Maria in 1731 trouwde met Diderick Richard Blootenburgh. Hij werd op 20 februari 1683 gedoopt in Amersfoort als zoon van dominee Gerardus Blootenburgh en Alida Dickhuysen. Dit hadden we reeds gezien, maar de inschrijving in het doopboek had ik nog niet laten zien.

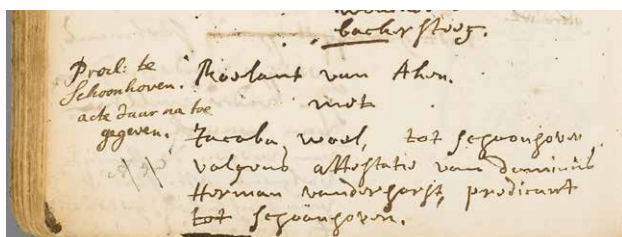
De zussen Woell waren de enige twee uit het gezin die nog leefden. Cathalina was niet de eerste die trouwde; Jacoba trouwde twee jaar eerder (zie hiernaast). En blijkbaar speelde ds. Herman van der Horst bij dit huwelijk een speciale rol; leidde hij de huwelijksdienst?

Zus Jacoba speelde op de achtergrond van dit laatste hoofdstuk ook een rol, samen met haar man Roelant of Roeland van Aken. Ook zij woonden in Utrecht. Wie weet kwam Cathalina Maria via hen aan haar man.

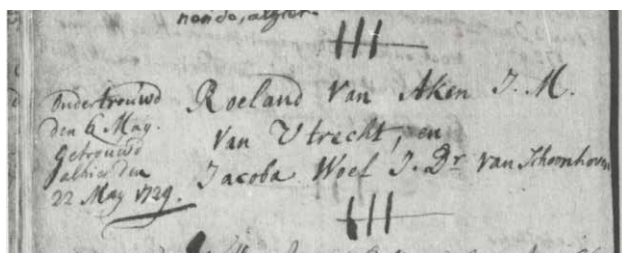
Beide stellen kregen geen kinderen en dus werden de vele bezittingen notarieel veiliggesteld binnen de familie. Cathalina Maria

Doopinschrijving van Dirck (Diderik) Richard Blootenburg in Amersfoort

Trouwinschrijving in Utrecht is wat moeilijk leesbaar: "Roelant van Aken met Jacoba Woel tot Schoonhoven. Volgens attestatie van dominus Herman van der Horst, predicaant tot Schoonhoven".

Jacoba en Roeland trouwden op 22 mei 1729 te Schoonhoven

maakte een testament op, waarin ze haar zus Jacoba als erfgenaam benoemde. En andersom gebeurde dat ook.

Dat deed Cathalina Maria pas nadat haar man Diderick Richard Blootenburgh was overleden. De eerste versie dateerde van 13 februari 1738 en op 31 januari 1740 benoemde ze haar zwager Roelant van Aken tot gemachtigde om in haar naam te handelen. Zeg maar een executeur testamentair.

Haar testament werd geopend op 11 mei 1754, vlak na haar begrafenis op 6 mei 1754. Roeland van Aken was toen degene die via de notaris de zaken regelde; ook in Schoonhoven.

Het testament

We kunnen niet het hele testament behandelen, maar beperken ons tot de zaken die met Schoonhoven te maken hebben óf die interessant zijn om te vermelden. Ook Jacoba blijft verder wat buiten beeld omdat deze editie vooral over Cathalina Maria gaat; waar nodig zal Jacoba worden genoemd.

Ik sla een taai en langdradig intro over en begin, waar Cathalina begint te vertellen: *“ik Cathalina Maria Woel, overdenkende de broosheijt van t’ Menschelijke Leeven en de onsekerheijt van de ure des doots van Mijninge ben van mijne tijdelijke goedere te disponeren en dat in cragte van de octrooijje aen Mij verleent bij den Ede. hove van Utrecht, den Eersten januarie zeventien hondert twee en dartigh, daaromme bij desen*

alsvoore casseerende doot en te niete doende, alle soodanige testamenten, Codicillen ofte andere handelinghe hebbende kragt van uijterste Wille, bij mijj voor desen gemaakt, niet willende nog begerende dat de selve ofte Eenige van dien in Eenigerleij wijse agetevolgt ofte na gekomen sullen werden.

Legaat voor de burgemeester van Schoonhoven

“Mitsgaders Legatiere aen Bartholomeus de Bruijn, oudt-Borgemeester der Stadt Schoonhoven, de ackertis gelegen onder de jurisdictie der selve Steede; met de drie obligatien van zijn am it (?amice?) gelt en de obligatie op sijn naam, in de voorgemelde tontine.

Een tontine is een clause in een notariële akte die iets specifiek zegt over het vruchtgebruik van een perceel dat is toegezegd, maar nog niet door verdeling in eigendom is verkregen.

Connecties in Bleskensgraaf

“idem, Legateere aan Helena Outraad wedu(we) van wijlen Willem de Focker, in Leven Schout tot Bleskensgraaf; het huijs en Landen gelegen onder den gemelde dorpe van Bleskensgraaf, Soo Onder Seevenhoven, en Op de Zuid en Noord Sijde in de Molewaart en in de Langenbroek, Onder Strifkerk, Soo als het Nu te Samen in huur gebruikt wert met het Land onder Giesen-ouderkerk, en de thiend daaraen behoorende, genaemt Boogaershoef, nevens de obligatie staande op haar naam in de meergemelde tontine en twee obligaties ider van een duijsent gulden.”

van geestijne; Niet het Land genaamt de Cruipers
kanst, Sider dese Lelwe geestelke gelegen, bij door
overlijde haare wettige decessenten, Sonder decessente
konende te overlijden, de als van s Leven Sijde van haer

aan de Sankt Kolomees kerk der Stede Schoonhoven
Een Rente brief van acht hondert guilder, om van
den jntreest te onderschide, en betalen, het gene betaalt
Sal Moete overden, s'ij het tovaal Geyvaing Recht, ofte
bij verhooring als anders, van de heer Na gemelde
graven, gelest in de Doorschrewe kerk, Eerstelijck jnt
Schoon jnt Landen part, den 1 re sel, het vierde graff
jnt Middell part, den 2 re sel, het 6 graff ~~Sijde van~~
Nog in 2 re sel het 7 graff, den 6 re sel, het vierde graff
Sijde een kinden den 4 re sel, het 3 graff vierde van
den jngarick vande keldet, Nog in de kerk jnt Middell
part, den 3 re sel, het derde graff, alle Staede op
Mijne; en Mijne Sisters Naam, in de gemelde
graven, en Sal Na Mijne, en Mijne Sister Niet
jntoegrave Mijne Overden, Lelwe, Niet aangeroert
als bij oversackinge, aar, en spijkhoop, in dese tijde
van hondert jaaren, Na sus kinden overlijden, dit is nu
mijn goetvinde en toestemming geschiet J. Woell.

Mede aan de geerte kerk deser Stede Utrecht, een
Rente brief, of obligatie van twee hondert guilder, niet
dat van Mijne kelder jnde gemelde kerk, in hondert
jaaren Niet aangeroert, Nog in begrave Sal Mijne
Overden als Mijne Sisters Naam, enige koste van
van verhooring, of anders, ob die kelder, komende
te wille, Sal hier van betaalt Moete overden.

ain de diaconie der Stadt Schoonhoven, de Somme
van Levens dijgeert, ~~van~~ hondert guilder, aan Rente
van

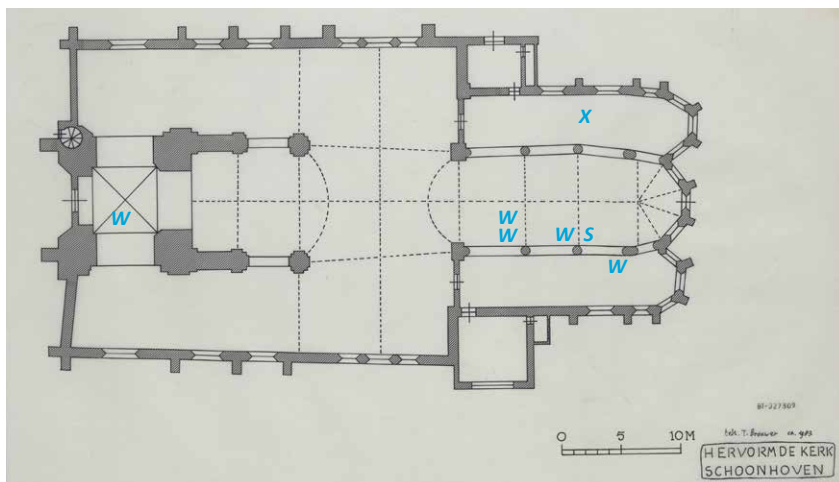
Het lijkt te gaan om landerijen uit de nalatenschap van de familie van moeder, in Bleskensgraaf en om het ouderlijk huis. De voormalige schout Willem Focker pachtte dat mogelijk van de familie Woell in Schoonhoven en dus moet daar iets over geregeld worden in het testament. Op 5 mei 1736 hadden de zussen, door hun beider echtgenoten vertegenwoordigd in Utrecht bij de notaris geregeld dat Willem Focker voor hen juridische zaken mocht regelen aangaande hun bezit in Molenaarsgraaf. Uit dit testament blijkt duidelijk dat de families van vader en van moeder beiden tamelijk veel bezit hadden en dat aanhielden, verpachtten, als een mooi appeltje voor de dorst.

De familiegraven

“Aan de Bartholomees kerk der Steede Schoonhoven Een Rentebrief van aghť hondert gulden, om van den intrest te onderhouden en betalen het gene betaalt sal moete werden, t’ Sij het

twaaľjaarig Recht ofte bij verhooging als anders, van de hier na gemelde graven, gelegť in de voorschreeve kerk, Eerstelijc int choor int Zuider pant, den 9 repel (?regel?), het vierde graft int middel pant, den 2 repel, het 6 graft, nog den 2 repel, het 7 graft, den 6 repel, het vierde graft, sijnde een kelder, den 7 repel het 3 graft, dienende tot den inganck van de kelder, nog in de kerk int middel pant, den 3 repel het derde graft, alle staende op Mijne en mijne Susters Naam, in de gemelde graven en sal mijn en mijne suster niet ingegrave moege werden, zelfs niet aangeroert als bij versackinge aan en opgehoogt, in den tijde van hondert jaaren, na ons bijder overlijden; dit is na mijn goetvinde en toestemming geschiet. J. Woell.”

De nog overgebleven zerk van de familie Woell ligt nu in het noorderpand, maar was waarschijnlijk ooit de sluitsteen van de grafkelder die in het middenpand van het koor was; en dan zo dat de kelder op de plek was

Plattegrond van de kerk uit 1983; het familiegraf van de familie Woell bevond zich in het zuiderpand van het koor (bij de W), terwijl de sluitsteen, die in het middengedeelte bij S moet hebben gelegen, nu in het noorderpand bij X terechtgekomen is.

Het familiewapen op de zerk was in de tijd van de Bataafsche Republiek 'gezuiverd' van adellijke familiesymbolen; je ziet nog dat de drie bloemen zorgvuldig zijn weggehakt; voor dit plaatje heb ik ze even teruggeplaatst, met behulp van het helmteken dat men vergat weg te bikken

van het 4e graf in de 6e regel van de structuur van de graven in het koor en dat de zerk lag in de 7e regel, graf 3, dat de toegang tot de kelder vormde. Dat moet op elkaar hebben aangesloten; het lijkt erop het middenschip van het koor meer regels telde dan het noord- en zuidpand. In die tijd moet er wel een pad zijn geweest in het koor naar de in- en uitgang aan de Haven, die er in 1650 is gekomen.

Als ik goed tel bezat de familie zes graven: vijf in het koor en één in de kerk (of dat laatste moet ook in het koor zijn geweest, maar dan staat het er niet helemaal duidelijk):

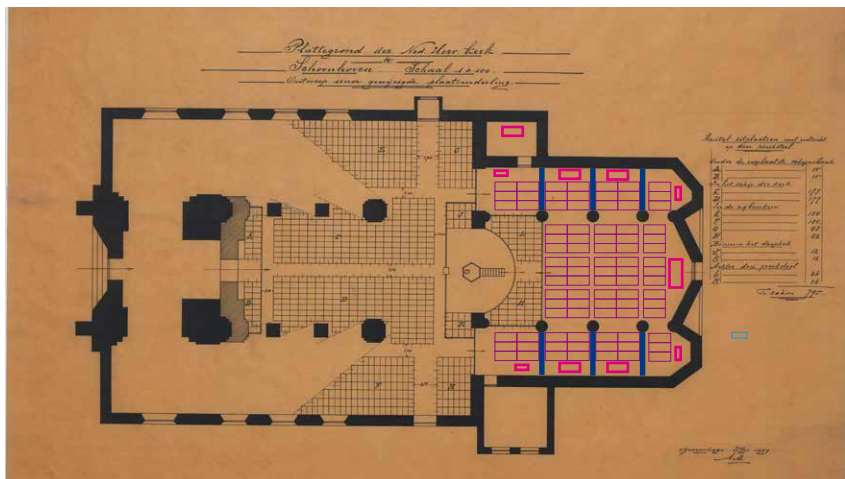
- A. Koor - zuider pand:
 - 1. graf 4 - regel 9
- B. Koor - middenpand:
 - 2. graf 6 - regel 2
 - 3. graf 7 - regel 2
 - 4. graf 4 - regel 6 (kelder)
 - 5. graf 3 - regel 7 (ingang kelder)
- C. Kerk - middenpand:
 - 6. graf 3 - regel 3.

De graven stonden op naam van Cathalina Maria en haar zus Jacoba. Daar zijn vrijwel zeker ook de graven van grootouders bij geweest. En aan de pilaren of de tussenwanden van de kapellen zullen wapenborden (epitafen) hebben gehangen met de familiewapens erop. Deze werden in de tijd van de Bataafsche Republiek uit de kerk verwijderd en aan de families aangeboden; als zij die niet ophaalden, verwerkte de stadstimmerman ze tot 'bruikbaar' werk; eigenlijk een soort beeldenstorm!

De overige graven

"Mede aan de Geerte kerk deser Steede Utrecht, een Rentebrief of obligatie van twee hondert gulden, mits dat aan mijn kelder, in de gemelde kerk, in hondert jaaren niet aangeroert nog in begrave sal moge werden als mijn Susters man, eenig koste van verhooghingh of anders op die kelder komende te valle, sal hier van betaelt moete werden."

Op deze plattegrond uit 1909 zijn de altaren (10) fictief ingetekend en is de mogelijke vorming van kapellen in het koor aangegeven, alsmede ± 6 graven per kape; zoals dat in de Oude Kerk van Amsterdam was, zó zou het ook hier geweest kunnen zijn

Merkwaardig is dit: Diderick Richard Blootenburgh werd er begraven, maar Cathalina Maria en Jacoba kozen ervoor om zelf in de kerk te Schoonhoven te worden bijgezet in het familiegraf. Of dit tijdens het leven van Diderick Richard al was afgesproken, wordt niet duidelijk; Cathalina Maria koos er bewust voor niet bij haar man te worden begraven; ze stond haar graf af aan haar zwager Roeland van Aken en liet bepalen dat daarna het graf een eeuw onaangeroerd moest blijven.

Het legaat aan de diaconie

“Aen de diaconie der Stadt Schoonhoven, de Somme van seevenduijsent drie hondert gulden, aan Rente brieven, om de interesse der selve jaarlijks aan Oude arme menschen uijt te deelen en dat de diakene van de intresse jaarlijks twaalf gulde sullen hebben om te verteeren.”

Cathalina Maria laat een legaat na aan de diaconie van f 7300,-. Elk jaar mag daarvan f 12,- worden gebruikt door de diakenen. Zou dát het stukje legaat zijn waarvan de nieuwe handschoenen werden betaald? Verder biedt het testament nergens ruimte voor zo'n uitgave.

De thuissituatie

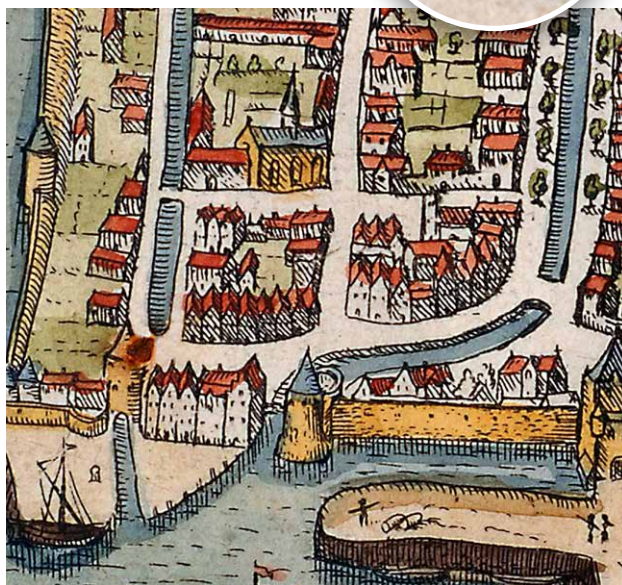
“Laatselijk aan Mijne dienstmaagden, die ten tijde mijner overlijde, bij mij sullen wonen, als dan in een obligatie van twee hondert gulden, en soo veel maal dertig gulden als sij jaaren bij mijn gewoon hebben. [...] geen rouw te geven alsoo het voorenstaende is voor den rouw.

Cathalina Maria laat haar dienstboden niet onverzorgd achter; dit heeft ze bij testament netjes geregeld; een regeling die je overigens in meer testamenten tegenkomt.

Testament Jacoba Woell

Eén ding halen we uit het testament van Jacoba, dat na haar overlijden openbaar komt, maar ook (voor notaris Dirk Oskamp op 25 januari 1762) na het overlijden van haar man Roeland. Ds. Johannes du Sart moet als speciale gemachtigde van de kerkenraad van Schoonhoven, samen met Petrus van den Meulen, verschijnen voor notaris mr. Pieter Mangard, beiden als executeuren van het testament van Roeland van Aken en Jacoba Woell. Het gaat om een huis dat aan de diaconie van Schoonhoven was 'gelegateerd' op 25 januari 1762.

Het huis op de hoek van de Koestraat en Voorhaven, zoals het in 1581 getekend werd door Lodovico Guicciardini (1521-1589) op zijn stadsplattegrond van Schoonhoven

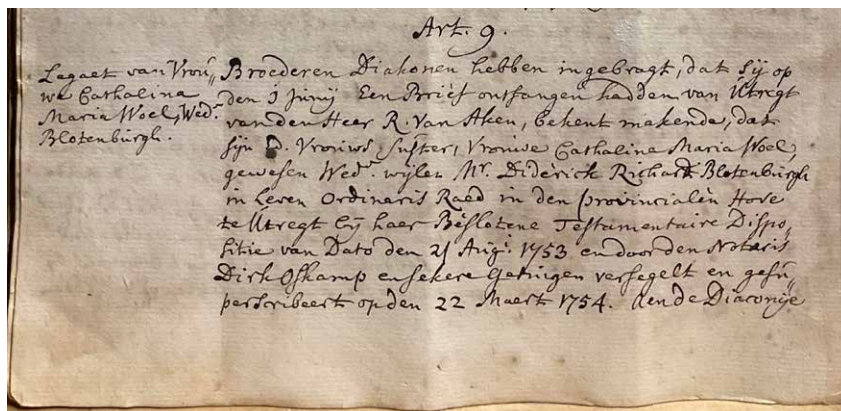

“Aan de Diaconie armen der stad Schoonhoven: Een Huisinge staande binnen de voorschreve Stad Schoonhoven, op den hoek van de Koestraat, met begeerte dat de Diakenen de Ed. Groot achtb. Heeren van de Magistraat aldaar zullen versoecken, dat de Jongste Predikant welke voortaan zal worden beroepen, daarin zal mogen wonen voor Een hondert en twintigh Guldens, en welke Huisinge om geenerhande oorzake oit zal mogen werden verkogt of veralineert, maar zullen alleen de Jaarlijkse revennen (renten?) moeten werden geëmpolyeert ten behoeve van de gem. Armen. Dat MeJufvr. Jacoba Woell die hare Testamentaire dispositie op den 12 December 1763 morte hebbende geconfirmeert, so hadde haar man de heer Roeland van Aken inkraghte van de maght aan hem als de Langstlevende bij bovengem. Mutuele Testamente gegeven (om de Legaten daar bij besproken bij Codicille te vermeerderen, verminderen of revoceren na omstandigheid of bevind van zake) op den 2e October 1764. compaerende voor bovengem. Notaris

Dirk Oskamp en zekere getuigen binnen dese Stadt, in het geheel gerevoceert het Legaat van vijf Duizend Guldens [...] [vervalt aan Bartholomeus de Bruijn, out Borgemeester]

[...] En ten einde de Diaconie der Stad Schoonhoven – voornt in den vollen eigendom van meerboven gemelte Huisinge Conform aan de voortz. sententie van den Ed. Hove Deze Provincie werde gestelt so verklaarden de Comparanten ten eenre in hunne qualiteit bij des te Constitueren en magtigh te maken den Heer Compr. ter andere zijde, specialijk omme in naam en van wegens de Comparanten ter eenre te Compareren voor den Ed. Achtb. Gerechte of Heeren Schepenen der Stad Schoonhoven of wel voor sodanige Heeren als wien het zelve incumbbeurt en voor deselve aan de Nederduitsche Gereformeerde Diaconie derselve stad Schoonhoven over te geven en te doen verboeken sekere Huisinge en Erve staende ende gelegen bij het incomen van de Haven

Notulen van de
diaconie 7 juni 1754:
de erfenis van
‘vrouwe Cathalina
Maria Woel, Wed.
Blotenburgh’ wordt
kenbaar gemaakt

der Stede Schoonhoven gelegateert heeft eens Summa Van
 Leven Drijsont en Driestondert Gulden aen Rentebrieven
 maekende genoemde Rentebrieven drie maanden na laer
 Inkerst Doot overgegeven worden.
 Waertby de Scriba ontfekenen gaf, dat hij voor dese sondagh
 den 2 Junij Doen Inweyden Diaconen der Jurisd van die
 Brieft na de Predikatie van de presenten leden in de kerkkanit
 Bekent maekten, en daarop noedig geoordeelt wiert, dat die
 Brieft aentontt maekt Gaentwoort worden, hij dien avond nog
 aenden heer Van Aken heeft geythreven, behyngende de Doot,
 Byging van de Vergaderinge voor de gegeven Communicatie
 en dertelver Blydschap over de liefdadighkheit van de Over
 leden aen Onse Diaronye Arme.

Ook levende de Diakon Joffeliont oes een Extract uit
 het Testament dat hij gystaren te Utrecht zijnde, by den
 Notaris Dirck Oskamp had gelygt. te wtkh goedgevonden
 alhier te infereren:

Extract.

In den Name des Heeron. Amen.

- 1) Ik Cathalina Maria Woel overdenkende de Proovskheit
- 1) van te Menschelike Leven ende Onsekerheit van de iere.
- 1) des Doots van meyninge en van mijne tijdelike goez
- 1) verente disponeren, en dat in kragt van den Octroij
- 1) aen mij vceent by den Ed. Hore van Utrecht den 25sten
- 1) Januarij 1732. Daerom by desen alvrent Cofferende
- 1) doot en teniete doende alle foodanige testamenten
- 1) Codicillen ofte andere Handelingen hebbende kragt
- 1) van interste Wille by mij voor desen gemackt, niet
- 1) willende dat deselve ofte enige wunden in enigerleyt
- 1) Wyse agtervoelyt ofte nagekomen sullen worden.
- 1) Op niemut disponerende mi by desen onderden Left
- 1) der hier agtervolgende Legaten, Verklare en stellen
- 1) tot mijne eenige en algekele Inffgename. &c.
- 1) Ik mijne eyprisse Wil. Beding en Begeerte dat na mijne
- 1) Inkerst Jacoba Woell laer oversyden van mijne naest
- 1) laken Goederen binnen den tijd van drie maanden
- 1) sal uitgekeert worden de navolgende Legaten aen
- 1) die aldan van de Legatarisen nby in Leven sullen zyn.
- 1) Eerstelijc Legatere aen &c.
- 1) Aen de Diaconie der Stede Schoonhoven De somme
- 1) van Leven Drijsont drie hondert Gulden aen
- 1) Rentebrieven, om de Interessen der selve jaerlijck
- 1) aen Onse Arme Menschen niet te deelen, en
- 1) dat de Diaconen van de Interessen jaerlijck
- 1) twaelf Gulden sullen hebben om te gheeren.

132 1754.

Laestelijc aen Ge
Wydert is mijn Express Willey Beding en Bijgoete
dat mijn suster niet sal spleijt zijn eenige
Cacities te stallen; t wech wil express Ben Jone
Dende by desen.
Alle het Welke yk ondergeschrevene verlaere
te wesen mijn Laeste en Uteste Wille, neder
verende nochtant aen mij de Nagt en faculteijp
van dese mijne tegenwoordige Dispositie
ten allen tijden, in allen Respecten op een
Simpel Papier of by particuliere Akte met
mijn eygen hand te schrijven, ofte by een ander
te doet schrijven, en met mijn Naem te Onders
teykenen, ofte op de super scriptie des sel te
mogen annulleren, Vandaren, Vermeerderen
of Verminderen, Daerby en of te doen, mits
gader al sulke verdere Legaten te maken, ald
yk aldan sal komen goed te vinden: willende,
dat het gene bevonden magte worden in dior
voegen gedaen te zijn, gehouden sal worden
van sodanigen kragt, waarde en effect, ald
of het selve van woerde te woerde in desen
stondt geinfereert, begeerende dat het een
soo wel ald het andere nagekomen en agtel
volgt sal worden t zij alts of tament, soe
ofte andere strakinge soo alts ne regten tijt
sal kunnen bestaen; soekende daer ontrent
het uteste Beneficie te mogen genieten.
Ten sirkonde van Waerheit dese met mijn
eygene hand gekraven en ondertekent
binnen Utrecht den 31 Augusti 1753.
(Walgeteckent) C. M. Woell, Wed: Blatenburgh.
(Onderfont) Accordant mit de originele
geteckende (voor sooveel dit
Extract aengaet) by mij onder
geschr. binnen Utrecht verdonat
Kokatil op den 6 Junij 1754.
(Walgeteckent) Lijk Offcamp
Noh.

Ende dit Extract in de kist der Diaconen
worden bewaert.

(Voorhaven, LHDK) op de (oostelijke)
hoek van de Koestraat binnen gem.
stad Schoonhoven, strekkende (volgens
teneur?? van den laasten transport-
brief, ten behoeve van de Hr. Cornelis
Woell, vader van bovengem. Juf.
Jacoba Woell, den 24 December 1677
uitgelevert) van s Heeren straate tot

achter aan de zijd gevel van 't huis in
de Koestraat, toen 't laast bewoond bij
Jan Froy, belent (ingevolge van de gem.
Brief) ten oosten de weduwe van
Simon Jansz Oosterbaan, en ten
westen de voorschreve Koestraat en dit
op sodanige lasten en met sodanige
heerschende en lijdende serviteiten als

deselve Huisinge door wijlen voorgem. Heer Roeland van Aken, beseten en met en dood is nagelaten van gemelte Huisinge te remutiëren?? mitsgaders van alle actie recht en pretensie als den Boedel van voorgem. Heer van Aken en zijne Huisvrouw Jacoba Woell daar aan gecompeteert heeft alles ten behoeve van gem. Diaconie, conform nochtans aan de hierboven bij sententie ge...de condemnatie op de presentatie en declaratie so bij Eisch art. 30. als antwoord art. 38 & 39 vervat, mogende de comparanten ten eene in [...] op 9 februari 1770. Vrij uitgebred wordt het hoekhuis

Voorhaven-Koestraat in dit testament van Jacoba en haar man beschreven. Belangrijk detail is dat vader Cornelis Woell het pand al op de dag voor kerst 1677 kocht. Tot de dood van Roeland is het pand in zijn bezit gebleven, maar het pand werd gelegateerd aan de diaconie met het doel dat telkens de jongste (is dat de nieuwste of werkelijk de jongste?) predikant van Schoonhoven (er waren er drie) daar mocht wonen. Het fungeerde dus als pastorie. Dat zou het pand na 1834 opnieuw worden, maar dan van de Christelijke Afgescheidenen.

Notulen van de diaconie 5 oktober 1764: de erfenis van mevr. Woell, via haar zus en zwager wordt kenbaar gemaakt; helaas is het fragment bijzonder slecht te lezen door verwerking en vocht en ook door ouderdom

